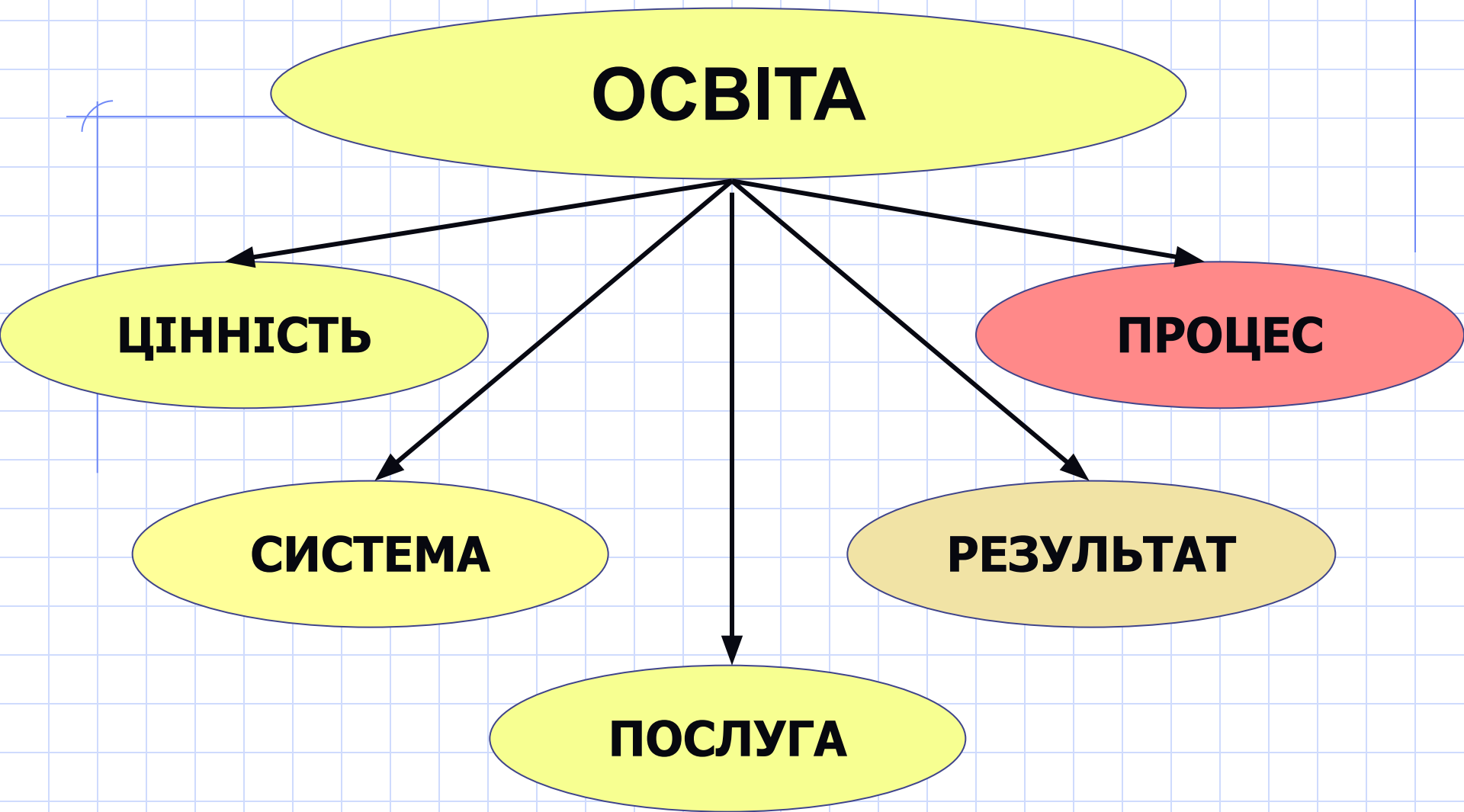

Лекція 3

Основні поняття теорії навчання

Тема: Основні поняття теорії навчання

- 1. Предмет і завдання педагогіки
вищої школи**
- 2. Сутність основних понять
дидактики**

Педагогічний процес

(від латинського *processus* – рух вперед) – це процес взаємообумовленої та **взаємопов'язаної діяльності викладача і студента, спрямований на ефективне та результативне досягнення цілей освіти**

1. Предмет і завдання педагогіки вищої школи

**Педагогіка –
наука про навчання і
виховання**

```
graph TD; A[Педагогіка – наука про навчання і виховання] --> B[Педагогіка вищої школи]; B --> C[Предмет педагогіки вищої школи – процес навчання і підготовки фахівців з вищою освітою];
```

**Педагогіка
вищої школи**

**Предмет педагогіки вищої
школи –
процес навчання і підготовки
фахівців з вищою освітою**

Завдання

педагогіки вищої школи

**Аналіз системи вищої освіти,
її характеристик,
прогнозування та
обґрунтування напрямів
розвитку
системи вищої освіти**

**Визначення цілей та
змісту освіти, змісту
навчання
за спеціальностями
та рівнями**

**Вдосконалення
методів і форм
організації
навчання**

**Вдосконалення методів
контролю та
оцінювання
успішності студентів**

Розроблення **НОВИХ
технологій
навчання**

**Аналіз системи вищої освіти,
її характеристик,
прогнозування та
обґрунтування напрямів
розвитку
системи вищої освіти**

**Визначення цілей та
змісту освіти, змісту навчання
за окремими спеціальностями
та кваліфікаційними рівнями**

**Вивчення та
вдосконалення
методів і форм організації
навчання студентів**

**Удосконалення методів
контролю рівня підготовки
випускників та оцінювання
успішності студентів**

Розроблення нових технологій навчання

Дидактика –
розділ педагогіки,
що вивчає теоретичні
основи процесу навчання

```
graph TD; A([Дидактика – розділ педагогіки, що вивчає теоретичні основи процесу навчання]) --> B[Предмет дидактики – закономірності, принципи і засоби формування фахівців з вищою освітою]; A --> C[Завдання дидактики вищої школи – підвищення ефективності процесу навчання студентів і якості підготовки фахівців з вищою освітою];
```

Предмет дидактики –
закономірності,
принципи і засоби
формування фахівців
з вищою освітою

**Завдання дидактики
вищої школи –**
підвищення ефективності
процесу навчання
студентів
і якості підготовки
фахівців з вищою освітою

2. Сутність основних понять дидактики

Понятійний апарат,
тезаурус – основа будь-
якої науки,
тому, беручись вивчати
теорію навчання,
необхідно засвоїти
основні поняття і
визначення дидактики.

**Фундаментальні поняття
дидактики:**

**ЗНАННЯ, НАВИЧКИ
ТА ВМІННЯ**

ЗНАННЯ = ?

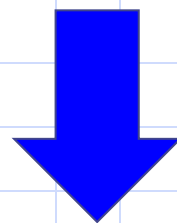
ІНФОРМА
ЦІЯ

?
=

ЗНАННЯ

НАУКОВА
ІНФОРМА
ЦІЯ

НАУКОВА ІНФОРМАЦІ Я

**Це результат пізнання навколишнього
світу,
логічно упорядкована інформація,
що адекватно відображає
закономірності об'єктивного світу.**

Ознаки наукової інформації

- **несуперечність;**
- **об'єктивність;**
- **узгодженість;**
- **повнота;**
- **обґрунтованість;**
- **достовірність;**
- **системність;**
- **перевіряємість;**

ЗНАННЯ = ?

**НАУКОВА
ІНФОРМА
ЦІЯ**

**?
=**

ЗНАННЯ

Знання – це узагальнена та засвоєна особистістю наукова інформація, що стала основою її усвідомленої, цілеспрямованої діяльності

Знання – це перевірений практикою результат пізнання дійсності, правильне та логічно впорядковане її відображення у свідомості людини, що стало основою усвідомленої дії

**З ЧОГО СКЛАДАЮТЬСЯ
ЗНАННЯ ?**

**В ЧОМУ ПРОЯВЛЯЮТЬСЯ
ЗНАННЯ ?**

**ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБНІ ЗНАННЯ
ЛЮДИНІ ?**

Знання включає відомості про властивості та відношення об'єктів та явищ і **проявляється** у системі понять, суджень, уявлень та образів, орієнтовних основ діяльності людини

Знання людини **служують їй орієнтирами** при визначенні цілей та змісту своєї практичної та теоретичної діяльності, **основою** для формування свого ставлення до оточуючого світу і до себе самого

ІНФОРМАЦІЯ

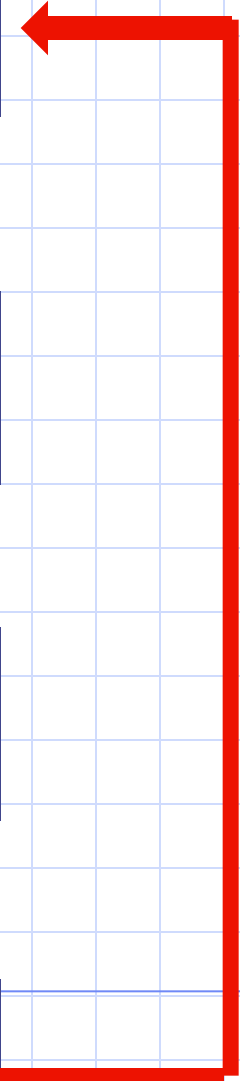
ОСМИСЛЕННЯ

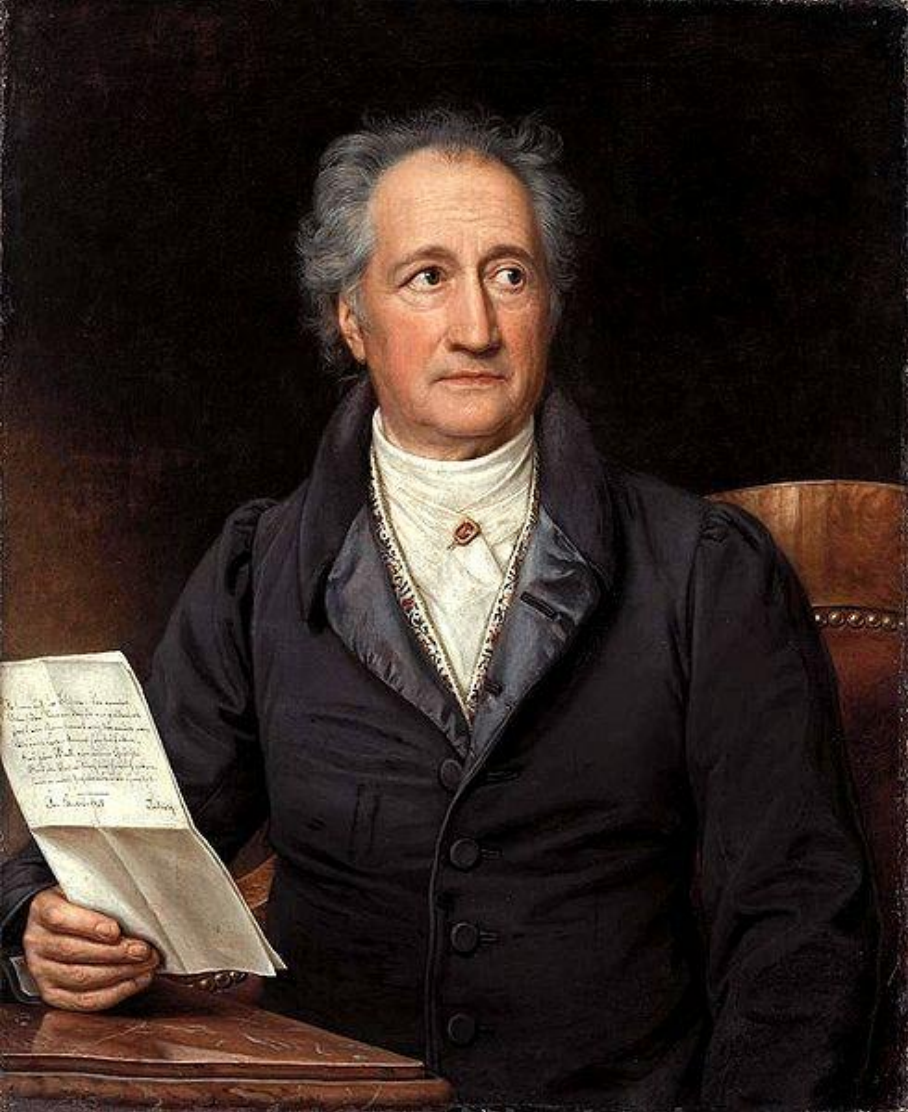

ЗНАННЯ

ДІЯЛЬНІСТЬ

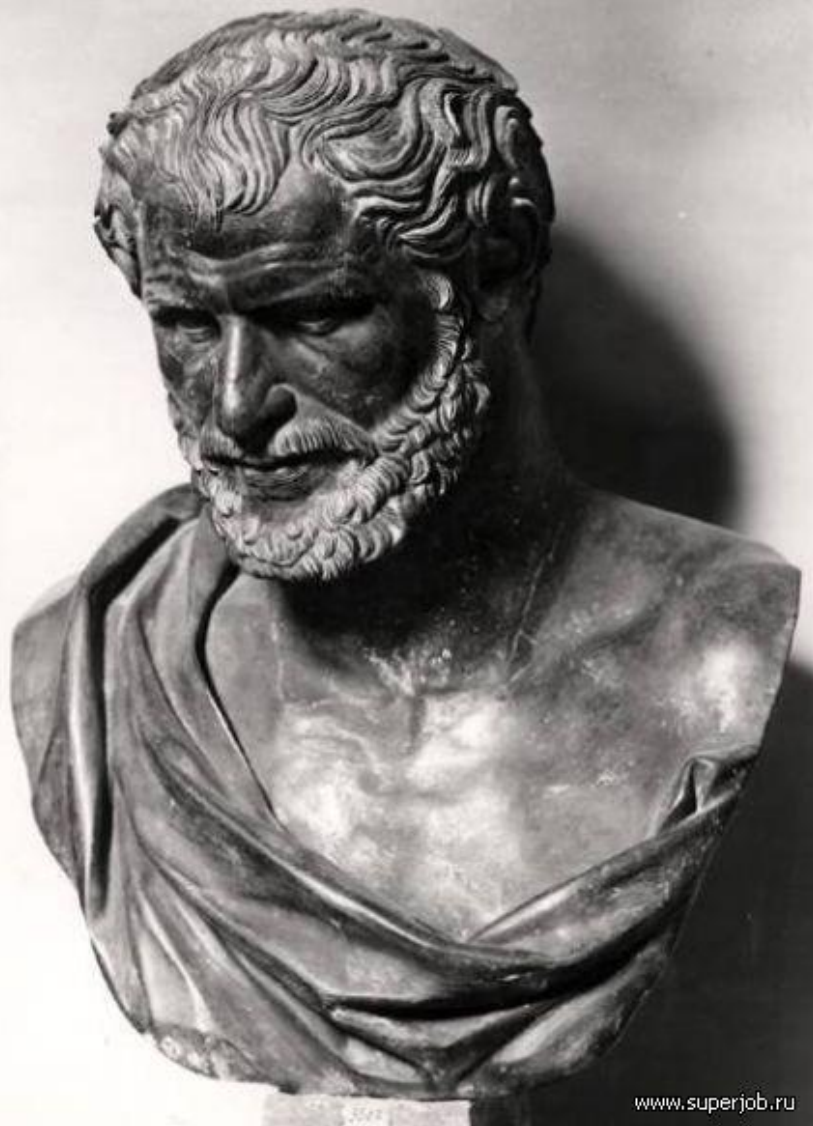
*"Те, що ви не
розумієте вам
не належить"*

Йоганн Вольфганг Гете
(1797–1856 рр.)

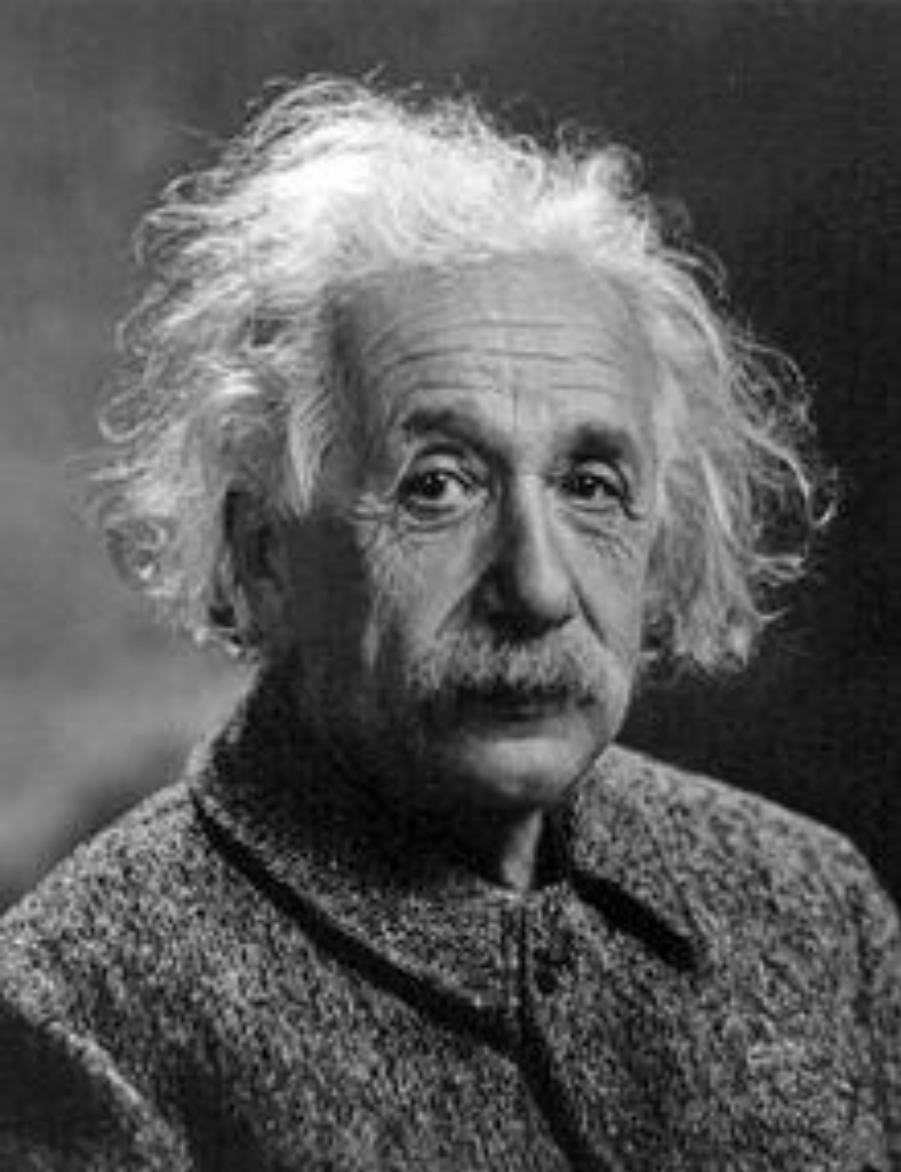
*“У навчанні треба
прагнути не
стільки до повного
знання, скільки до
повного розуміння”*

**Демокрит
(460–370 рр. до н.е.)**

*“Багатознання
не навчає бути
розумним”*

**Геракліт Ефеський
(544-483 рр. до н.е.)**

*“Як багато ми
знаємо і як мало
розуміємо”*

**Альберт Ейнштейн
(1879–1955 р.р.)**

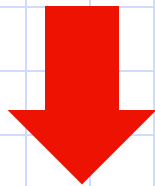
*"Знати і не робити
– означає не знати"*
приказка дзен-буддистів

Энсо — символ дзен-буддизма

**“НАВИЧКИ”,
ЩО ЦЕ ТАКЕ ?**

**ЩО ТАКЕ “УМОВНІ
РЕФЛЕКСИ”?**

Навички – це доведені до певного ступеня автоматизму жорстко детерміновані, алгоритмізовані дії чи елементи складних дій

**Навичк
и**

=

**умовні рефлекси
(динамічні
стереотипи)**

**ЯКІ ОЗНАКИ
СФОРМОВАНOSTI
НАВИЧОК ?**

Ознаки сформованості навичок:

- дії виконуються поза контролем свідомості (автоматично);**
- у полі свідомості лишаються та виходять на перший план цілі, заради яких виконуються дії, умови в яких вони перебігають та результат.**

Навички

```
graph TD; A([Навички]) --> B([моторні]); A --> C([розумові]); A --> D([сенсорні]);
```

моторні

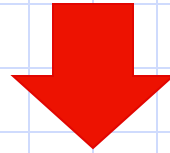
**розумо
ві**

сенсорні

**ЯКИМ ШЛЯХОМ МОЖНА
СФОРМУВАТИ НАВИЧКИ ?**

**ЯК ПРОКОНТРОЛЮВАТИ
РІВЕНЬ СФОРМОВАНOSTI
НАВИЧОК ?**

**В основі формування навичок
лежать спроби та відбір,
тобто вправи і тренування**

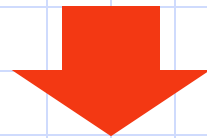

**Рівень сформованості навичок
характеризується
ступенем автоматизму – швидкістю і
точністю виконання відповідних дій**

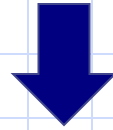
ЩО ТАКЕ “УМІННЯ” ?

Уміння – це здатність людини виконувати якусь діяльність чи дію на основі отриманого раніше досвіду, знань та навичок

Психологічна основа умінь – розуміння взаємовідносин між **цілями діяльності, умовами та способом її виконання**

Структура УМІННЯ

Здатності:

- проводити **відбір знань**, що необхідні для вирішення завдання;
- **виділяти орієнтири** для побудови плану розв'язування;
- **складати програму дій**, що призводять до розв'язування задачі;
- здатність **успішно виконувати** ці дії;
- здійснювати **контроль результатів** відповідно до поставленої цілі та **корегувати** на цій основі весь процес.

УМІННЯ

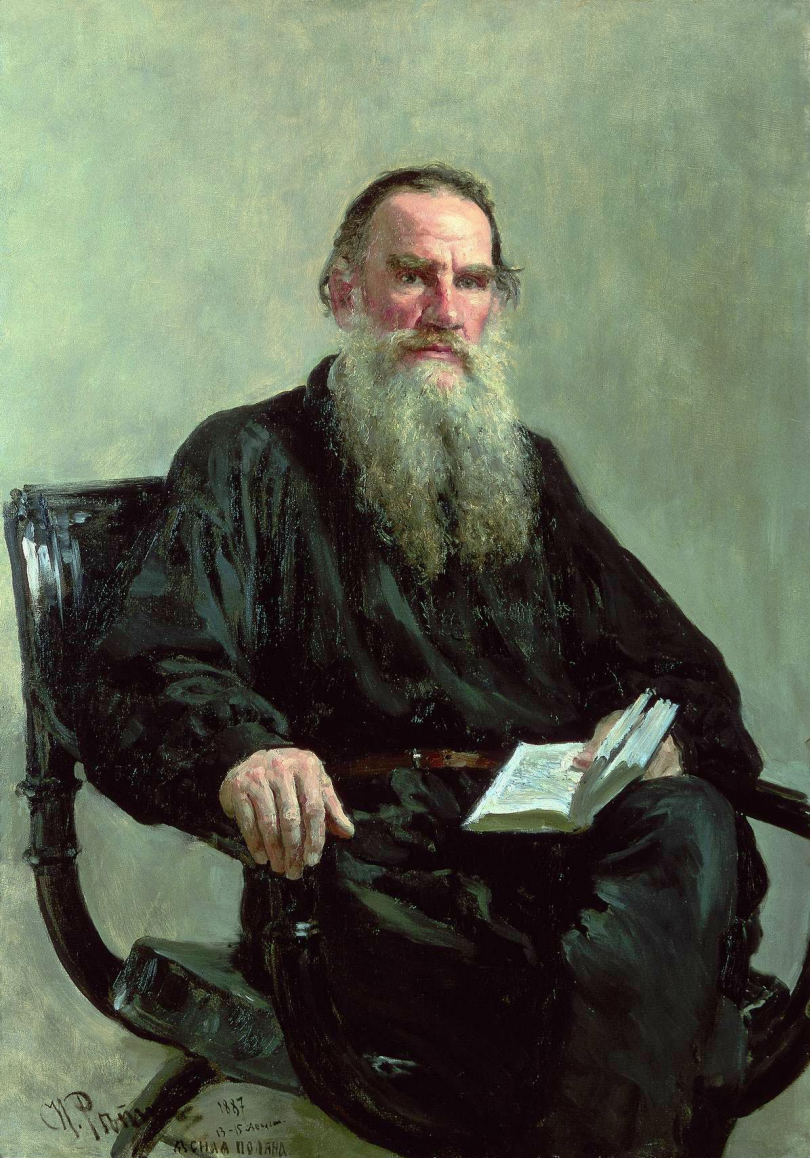
```
graph TD; A([УМІННЯ]) --> B[КОГНИТИВНІ]; A --> C[ПРАКТИЧНІ];
```

КОГНИТИВНІ

Застосування логічного
інтуїтивного, творчого,
мислення

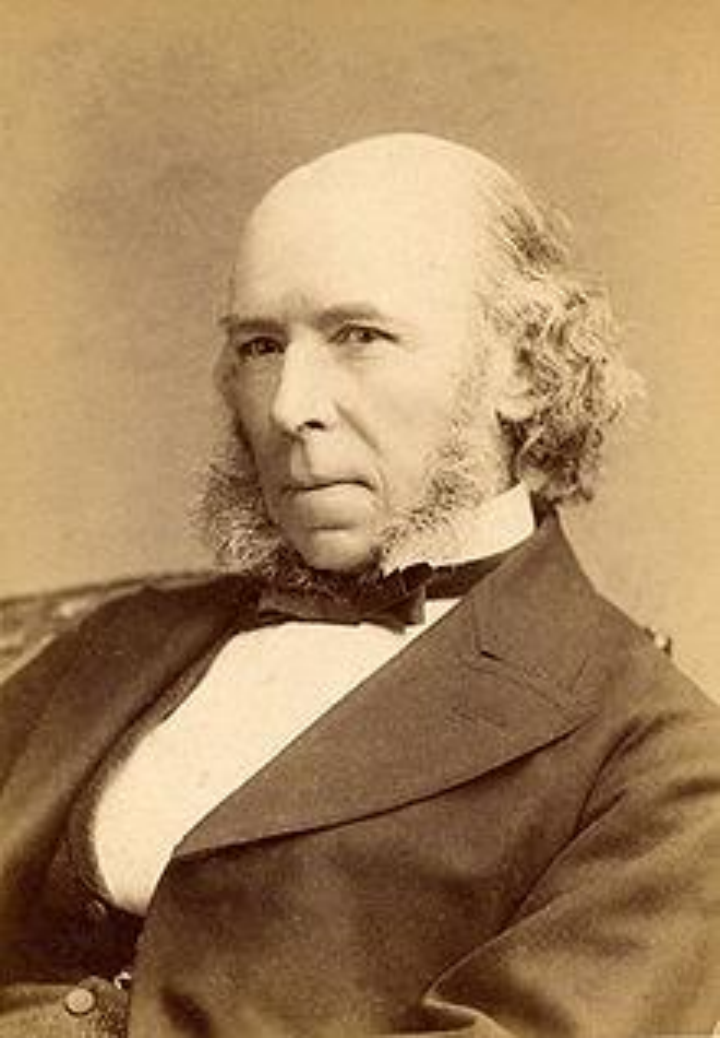
ПРАКТИЧНІ

Використання методик,
матеріалів, механізмів,
інструментів

*"Знання – знаряддя,
а не ціль"*

**Л.М. Толстой
(1828–1910 рр.)**

*"Велика мета освіти –
це не знання, а дії"*

**Герберт Спенсер
(1820–1903 рр.)**

Досвід – це стійкі вміння
успішно вирішувати певні
завдання,
результат взаємодії людини з
навколишнім світом.

Досвід здобувається особистістю
у процесі певної діяльності, на
практиці.

Компетентність і компетентності

Компетентність – це інтегральна характеристика якостей фахівця, що відображає її **здатність і готовність** до ефективного **виконання професійної діяльності**

Компетентність охоплює такі властивості особистості:

- когнитивну (знання);
- операційно-технологічну (уміння, досвід, навички);
- мотиваційно-ціннісну;
- етичну та соціальну.

КОМПЕТЕНТНІСТЬ =

ЗДАТНІСТЬ (ГОТОВНІСТЬ ДО)

<ДІЯЛЬНІСТЬ>

+ <ОБ'ЄКТ ДІЯЛЬНОСТІ>

Компетентності – це динамічна комбінація знань, навичок і умінь, інших особистих якостей, що **описують результати навчання**.

Компетентності покладені у основу
СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Універсальні:

- системні;
- інструментальні;
- соціально-особистісні.

Професійні:

- виробничо-технологічні;
- організаційно-управлін.;
- проектні;
- науково-дослідні.

Наступні поняття дидактики:

- зміст освіти;
- зміст навчання;
- педагогічний (навчальний) процес;
- форми навчання;
- форми організації навчального процесу;
- види навчальних занять;
- методи навчання;
- методика (загальна, конкретна);
- засоби навчання (капітальні, дидактичні);

*Дякую
за увагу!*

Завдання до самостійної роботи:

- 1. Засвоїти матеріал лекції (Л1, стор. 62-77; Л2 – Стандарти ВО, с. 11-14);**
- 2. Відповість на контрольні запитання (Л1, стор.77).**
- 3. Ознайомтесь з матеріалом наступної лекції (Л1, стор. 78-99).**
- 4. Повторить визначення і сутність психологічних процесів: **відчуття, сприйняття, уявлення, мотивація, увага, установка.****

ПІДГОТУВАТИСЯ ДО ЕКСПРЕС-КОНТРОЛЮ

